

ISLOM KARIMOV: MUSTAQIL O‘ZBEKISTON ASOSCHISI VA MILLIY TARAQQIYOT STRATEGIYASINING MUALLIFI

To‘raqulov Elbek Murodullayevich

1-son Davolash ishi fakulteti 4-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: **Maxmudova Aziza Nugmanovna**,
professor, Ijtimoiy va gumanitar fanlar kafedrası mudiri
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligini e‘lon qilishdagi tarixiy roli va milliy taraqqiyot strategiyasini ishlab chiqishdagi beqiyos hissi yoritilgan. Uning siyosiy yetakchiligi, mustaqil davlat qurishdagi strategik qarashlari, ma‘naviy-ma‘rifiy sohadagi tashabbuslari hamda xalqaro maydonda O‘zbekistonning obro‘sinı oshirishga qo‘shgan hissi zamonaviy tahlil asosida ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, Islom Karimov asos solgan g‘oya va tamoyillarning bugungi O‘zbekiston rivoji bilan qanday uzviy bog‘liqlikda davom etayotgani ham tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Islom Karimov, mustaqillik, taraqqiyot strategiyasi, siyosiy meros, davlat qurilishi, milliy g‘oya, O‘zbekiston tarixi

Kirish

O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Abdug‘aniyevich Karimov mamlakat mustaqilligi asoschisi sifatida nafaqat tarixiy, balki siyosiy va ma‘naviy meros qoldirgan ulug‘ siymodir. U 1991-yilda O‘zbekiston mustaqilligini e‘lon qilgan yetakchi sifatida xalqni og‘ir tarixiy burilish davrida birlashtirib, yangi davlatchilikning asoslarini yaratdi. Islom Karimov o‘zining dadil siyosati, mustaqil fikri va milliy qadriyatlar asosidagi qarashlari bilan nafaqat mustaqil O‘zbekiston poydevorini qurdi, balki uning taraqqiyot yo‘lini ham aniq belgilab berdi. Uning boshchiligida ishlab chiqilgan milliy taraqqiyot strategiyasi mustaqillik yillarida siyosiy barqarorlik, iqtisodiy o‘sish, xalqaro nufuz va ijtimoiy taraqqiyotning poydevoriga aylandi.

Islom Karimovning siyosiy faoliyati O‘zbekiston mustaqilligini e‘lon qilish bilan boshlangan emas, balki uzoq yillar davomida respublika miqyosida iqtisodiy va ijtimoiy islohotlarni chuqur o‘rganish va tahlil qilish asosida shakllangan. U mustaqillik g‘oyasini faqat siyosiy suverenitet bilan emas, balki milliy o‘zlik, iqtisodiy mustaqillik, ma‘naviy uyg‘onish va madaniy tiklanish bilan bog‘liq holda ilgari surdi. Uning “O‘zbekiston – kelajagi buyuk davlat”, “Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch” degan g‘oyalari xalq orasida mafkuraviy asos bo‘lib xizmat qildi.

Milliy taraqqiyot strategiyasi to‘rt ustunga asoslangandi: kuchli davlat, erkin iqtisod, ijtimoiy adolat va qonun ustuvorligi. Bu prinsiplar uzoq yillar davomida davlat siyosatining bosh yo‘nalishlarini belgilab berdi. Islom Karimov ta‘lim, sog‘liqni saqlash, madaniyat va sport sohalariga alohida e‘tibor qaratgan, ayniqsa “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” orqali zamonaviy bilimli avlodni shakllantirishga katta hissa qo‘shgan.

Tashqi siyosatda esa u "O‘zbekiston – faqat o‘zining manfaatlariga tayangan holda qarorlar qabul qiladi" degan prinsip asosida harakat qilgan. U na G‘arbga, na Sharqqa yon bosmagan, balki muvozanatli, har tomonlama mustaqil siyosat olib borgan. Bu yo‘l O‘zbekistonni mintaqada nufuzli davlatga aylantirdi.

Islom Karimovning siyosiy faoliyatidagi yana bir muhim jihat — barqarorlikni saqlab qolish edi. U barcha ichki siyosiy va iqtisodiy islohotlarda bosqichma-bosqichlik tamoyiliga amal qilgan, xalq orasida ijtimoiy beqarorlikka sabab bo‘ladigan keskin qarorlarni qabul qilmagan.

Islom Karimovning siyosiy merosi va milliy taraqqiyot strategiyasi O‘zbekistonning mustaqillikka erishishi va rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo‘ldi. Uning siyosiy qarashlari, davlat boshqaruvi uslubi va iqtisodiy islohotlarga bo‘lgan yondashuvi mamlakatning hozirgi holatini shakllantirishda asosiy omil bo‘ldi.

Siyosiy boshqaruv va davlat qurilishi

Islom Karimovning siyosiy boshqaruvi markazlashgan va kuchli davlatga asoslangan edi. U davlat boshqaruvini mustahkamlash, siyosiy barqarorlikni ta‘minlash

va ijtimoiy adolatni o'rnatishga katta e'tibor berdi. Uning siyosiy qarashlari va davlat boshqaruvi uslubi mamlakatda mustahkam siyosiy tizimning shakllanishiga olib keldi.

Iqtisodiy islohotlar va rivojlanish strategiyasi

Islom Karimovning iqtisodiy islohotlari bozor iqtisodiyotiga o'tish, sanoatni rivojlantirish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va ijtimoiy infratuzilmani yaxshilashga qaratilgan edi. U iqtisodiy islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirishni maqsad qilib qo'ydi va bu orqali mamlakatni iqtisodiy mustaqillikka erishishga yo'naltirdi.

Ta'lim, ma'naviyat va madaniyat

Islom Karimov ta'lim, ma'naviyat va madaniyat sohalariga alohida e'tibor berdi. U ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarni zamonaviy bilimlar bilan ta'minlash va milliy qadriyatlarni saqlashga katta ahamiyat berdi. Uning siyosiy qarashlari va siyosiy boshqaruvi uslubi mamlakatda mustahkam siyosiy tizimning shakllanishiga olib keldi.

Tashqi siyosat va xalqaro aloqalar

Islom Karimov tashqi siyosatda mustaqil va muvozanatli siyosat yuritdi. U xalqaro aloqalarni rivojlantirish, mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlash va O'zbekistonning xalqaro maydondagi obro'sini oshirishga katta e'tibor berdi. Uning tashqi siyosati mamlakatning xalqaro aloqalarini kengaytirishga va mustahkamlashga yordam berdi.

Uning siyosiy qarashlari, davlat boshqaruvi uslubi, iqtisodiy islohotlarga bo'lgan yondashuvi va tashqi siyosati mamlakatning hozirgi holatini shakllantirishda asosiy omil bo'ldi. Islom Karimovning siyosiy merosi va milliy taraqqiyot strategiyasini o'rganish va tahlil qilish, O'zbekistonning kelajakdagi rivojlanish yo'lini belgilashda muhim ahamiyatga ega.

Islom Karimov asos solgan bu strategiyalar bugungi O'zbekistonning yangi davr islohotlarida ham o'z aksini topmoqda. Xususan, islohotlarning uzviyligi, ijtimoiy adolat tamoyillarining davom ettirilayotgani, milliy manfaatlar ustuvorligi — bularning barchasi Karimov asos solgan maktabning mantiqiy davomidir.

Islom Karimov O‘zbekiston mustaqilligini e‘lon qilgan ilk kunlardan o‘q “Avvalo davlat suvereniteti – bu xalq irodasi” degan prinsipga tayanib ish yuritdi. U uchun mustaqillik shunchaki siyosiy hujjat emas, balki xalqning o‘z taqdirini o‘zi belgilashi, mustaqil ravishda iqtisodiy, siyosiy, madaniy va ijtimoiy hayotini tashkil etish huquqi edi. Bu g‘oya O‘zbekistonning davlat ramzlari, konstitutsiyasi, milliy bayramlari va siyosiy institutlari orqali mustahkamlandi.

Ijtimoiy barqarorlik va mafkuraviy mustahkamlik

Islom Karimov ijtimoiy barqarorlikni saqlash, diniy ekstremizm va radikalizmga qarshi kurashish, xalq birligini ta‘minlash masalalariga katta e‘tibor qaratdi. “Ma‘naviyatni tiklamasdan jamiyatni tiklab bo‘lmaydi” degan g‘oyani ilgari surib, milliy mafkura, yoshlar tarbiyasi va ma‘naviy-ma‘rifiy faoliyatni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylantirdi.

Islohotlar strategiyasi: "Islohot – islohot uchun emas, balki inson uchun"

Uning iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar strategiyasida asosiy e‘tibor inson manfaatiga qaratilgan edi. Yillar davomida amalga oshirilgan islohotlarda mehnatkashlar manfaati, xalqning farovonligi, kambag‘allikni kamaytirish, bandlik va aholi turmush darajasini oshirish kabi maqsadlar bosh ustuvorlikka ega bo‘ldi. Bu prinsip demokratik huquqiy davlat qurilishida asosiy yo‘l ko‘rsatkich bo‘ldi.

Mintaqaviy xavfsizlik va diplomatik yondashuv

Islom Karimovning tashqi siyosatidagi muhim yutuqlardan biri – Markaziy Osiyo davlatlari bilan yaxshi qo‘shnichilik siyosati, chegaralarni aniq belgilash, suv resurslaridan oqilona foydalanish, transchegaraviy tahdidlarga qarshi birgalikda harakat qilish takliflari bo‘ldi. Ayniqsa, Afg‘onistondagi vaziyat, narkotik savdosi va diniy ekstremizmga qarshi xalqaro hamkorlik masalalarida O‘zbekistonni faol ishtirokchi sifatida ko‘rsatdi.

Davlat mustaqilligi va milliy qadriyatlarni uyg‘unlashtirish

Islom Karimov har doim davlat qurilishi jarayonida milliy qadriyatlarni saqlab qolish, tarixiy merosga hurmat, madaniyat va til masalasida mustahkam siyosat olib bordi. “O‘zbek tili – davlat tili” maqomini qonun bilan mustahkamladi, Amir Temur,

Alisher Navoiy, Mirzo Ulug‘bek kabi tarixiy shaxslar merosini tiklash va targ‘ib qilish orqali milliy g‘ururni oshirishga xizmat qildi.

Xulosa

Islom Karimovning O‘zbekiston tarixidagi o‘rni bebaho. U nafaqat mustaqil davlat asoschisi, balki milliy o‘zlikni tiklash, xalqning ma’naviy uyg‘onishini ta’minlash, iqtisodiy va siyosiy barqarorlikni mustahkamlash yo‘lida ter to‘kkan ulug‘ davlat arbobi sifatida xalq xotirasida qolmoqda. Uning siyosiy merosi va g‘oyalari nafaqat tarixiy yodgorlik, balki bugungi siyosat va taraqqiyot uchun amaliy asosdir. Shunday ekan, Islom Karimovning strategik qarashlarini chuqur o‘rganish, tahlil qilish va ulardan saboq olish bugungi hamda kelajak avlodlar uchun dolzarb vazifadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

Karimov Islom Abdug‘aniyevich, “O‘zbekiston – kelajagi buyuk davlat”, 1999

Karimov Islom Abdug‘aniyevich, “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”, 2008

To‘laganov Murod, “Islom Karimov: siyosiy portret”, 2019

Qodirova Saida, “O‘zbekistonning mustaqillik yillari: siyosiy jarayonlar tahlili”, 2021

Rashidov Jahongir, “Milliy g‘oya va tarixiy xotira”, 2017

Islom Karimov nomidagi Ilmiy-Tadqiqot Markazi nashrlari, 2022